

El museu de ronda

ELS MASOS DE L'ESCALA

L'exposició itinerant "El món agrari a les terres de parla catalana", produïda per l'Institut Ramon Muntaner i la Coordinadora de Centres d'Estudis de Parla Catalana, es va poder veure al Museu de l'Anxova i de la Sal des del 30 de juny fins al 5 d'agost de 2012, presentada per Pep Riera, d'Unió de Pagesos, qui va fer una valoració de la situació actual de la pagesia catalana. L'exposició s'aprofitava també per presentar el número 100 de la revista *Fulls d'Història Local: "Vida quotidiana als masos dels Recs, les Corts i Vilanera"*, amb entrevistes als últims masovers, editada en col·laboració amb el Centre d'Estudis Escalencs. La revista ja havia dedicat quatre números a la història de Cinclaus i d'aquesta manera s'ampliava la recuperació de la història i la vida quotidiana dels masos més representatius de l'Escala, un patrimoni en vies d'extinció ja que l'evolució econòmica i social ha fet que perdessin la funció per la qual varen ser creats i actualment han canviat radicalment el seu ús. En aquest article us en presentem un resum.

ELS MASOS DE L'ESCALA

En el terme municipal de l'Escala es conserva un interessant conjunt de masos, alguns amb torres defensives, en els veïnats històrics de Cinclaus, Vilanera, les Corts i els Recs. En el vessant nord del Montgrí, de pendent més suau que el del sud, emergeixen els turons de Vilanera, de les Corts i d'Empúries, d'uns 30m d'alçada aproximadament, fins el promontori de Sant Martí d'Empúries, límit septentrional del massís. Al peu dels turons, a la banda de ponent, s'edificaren els masos fortificats per no ser vistos des de mar a l'època en què les illes Medes eren un cau de pirates, (s.XVI-XVIII).

CINCLAUS

El llogarret de Cinclaus està situat a la banda nord de l'Escala, en el límit amb el Parc Natural dels Aiguamolls de l'Empordà, del qual en forma part. Cinclaus està documentat per primera vegada l'any 958, a les proves de jurisdicció, domini i successió del comte d'Empúries, amb el nom de *Centum claves*. L'any 959 el comte Gausfred reconeix aquest lloc com una de les nombroses propietats que tenia Riculf. En temps de Martí l'Humà, el 1402, Cinclaus i les Corts varen ser incorporats a la Corona d'Aragó per disposició reial. En un document de l'arxiu municipal de 1633 s'esmenta Jeroni Pons i Puig de *Quinque clavibus* com a membre del Consell municipal de la universitat d'Empúries. Cinclaus, al llarg de la història va patir nombrosos enfrontaments bèl·lics a causa de la proximitat amb Empúries: la contesa militar entre el comte emporità Hug i el rei Jaume I (1274-75), les incursions pirates (1483), l'atac de les tropes castellanes de Felip IV a la Guerra de Secessió, quan el castell de Cinclaus pertanyia al cap de les milícies catalanes Josep de Margarit i de Biure (1640), i les guerres carlines.

Els llogarret de Cinclaus en una imatge de principi del segle XX amb el pont baix-medieval en primer terme i el mas Concas i el mas Bassedes al fons.
Foto Josep Esquirol. Arxiu Històric de l'Escala (AHE).

Cinclaus conserva elements de l'antic castell, del segle XIV, declarats Béns Culturals d'Interès Nacional: el portal adovellat d'entrada (restaurat el 1935 pels Amics de l'Art Vell), la torre del castell, adossada al mas Piferrer i l'església de Santa Reparada. A l'entrada de Cinclaus hi ha el pont baixmedieval, amb un arc apuntat i un de mig punt, construït sobre la confluència de la riera del Balcar amb l'agulla de Pelacalç. Els masos de

Cinclaus es varen edificar reutilitzant materials de les restes de l'antic castell i formen part del Catàleg de Béns d'Interès Local. Es dedicaven al conreu de cereals i farratges i a la pastura de boví a les closes dels aiguamolls, que encara s'inunden en anys de fortes pluges. Al segle XVIII i a la postguerra de la Guerra Civil espanyola es varen dedicar al conreu de l'arròs, que era òptim als camps inundables de Cinclaus.